

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 1 lipca 1879.

93.

Ustawa z dnia 11 czerwca 1879.

urządzająca dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych dostarczanie pomieszczeń i przynależności dla wojska stałego, marynarki wojennej i obrony krajowej w czasie pokoju.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanowiłem i stanowiąc co następuje:

Artykuł I.

Zamieszczona poniżej ustawa kwaterunkowa określa rozciągłość i sposób dostarczania pomieszczeń i przynależności dla wojska stałego, marynarki wojennej i obrony krajowej w czasie pokoju.

Uchylają się wszelkie dotychczasowe wyjątki i ulgi, których ustawa niniejsza nie potwierdza wyraźnie.

Artykuł II.

Dostarczanie pomieszczeń i przynależności dla wojska podczas wojny, urządzone będzie osobną ustawą.

Artykuł III.

Ustawa niniejsza nie narusza kontraktów, dotyczących się dostarczenia pomieszczeń i przynależności dla wojska, zawartych przez Władze wojskowe, gminy, reprezentacje krajowe lub osoby prywatne a jeszcze obowiązujących; tylko te z przepisów w niej zawartych, które tyczą się wynagrodzenia, o ile okażą się korzystniejszymi dla dostarczycieli, stosowane będą także i do takich kontraktów.

Artykuł IV.

Ustawa niniejsza nabywa mocy od dnia ogłoszenia.

Od tego dnia traci moc swoją przepis kwaterunkowy z dnia 15 maja 1851 (Dz. u. p. Nr. 124), równie jak wszelkie przepisy dodatkowe w tym względzie wydane.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej poleca się Ministrowi obrony krajowej, który potrzebne do tego rozporządzenia wydać ma w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny i Ministrem skarbu.

Schönbrunn, dnia 11 czerwca 1879.

Franciszek Józef r. w.

Stremayr r. w.

Pretis r. w.

Horst r. w.

Ustawa kwaterunkowa.

Rozdział pierwszy.

Przepisy ogólne.

§. 1.

Kwaterunek bywa:

1. pod względem czasu

a) stały, lub

b) chwilowy,

2. pod względem sposobu umieszczenia

a) wspólny, lub

b) rozdzielny.

§. 2.

Kwaterunek jest stałym wtedy, gdy następuje na podstawie rozmieszczenia stałego pokojowego.

Kwaterunek chwilowy zachodzi podczas przemarszów, koncentracji, ćwiczeń wojennych, wykomenderowań, w ogóle w skutku powodów przemijających i dopóki powody takie istnieją.

§. 3.

Kwaterunek jest wspólny wtedy, gdy w jednym i tym samym budynku nie licząc znajdujących się w nim mieszkań oficerskich, magazynów, odwachów i wszelkich innych przynależności, dane będzie pomieszczenie najmniej dla półkompanii piechoty lub strzelców, dla ćwierćszwadronu lub rotы uzupełniającej jazdy, jeśli sama jedna jest rozmieszczona, dla półbaterii artylerii polowej, dla półkompanii lub baterii górskiej artylerii fortecznej, dla półkompanii polowej lub rezerwowej inżynierów i pionierów, dla półszwadronu korpusu pociągów, lub rotы obrony krajowej (t. j. najmniej dla poddziału taktycznego).

W razie przeciwnym kwaterunek jest rozdzielny.

Jeśli kwaterunek ma być wspólny, dostarczyć należy lokale osobne, nie przeznaczone zarazem do innych celów.

Gdy kwaterunek jest rozdzielny, umieszczać należy żołnierzy ile możliwości w pokojach lub izbach, od mieszkania osoby ponoszącej kwaterunek, oddzielonych, które według potrzeby należy oświetlać a w zimie opalać.

§. 4.

Wyraz „wojsko“ w ustawie niniejszej używany, obejmuje wojsko stałe, marynarkę wojenną i obronę krajową.

§. 5.

Do kwaterunku wspólnego używać należy w następstwie kolejnym:

- a) koszar skarbowych,
- b) innych budynków rządowych wolnych i które komisya uzna za zdadne,
- c) koszar krajowych powiatowych, gminnych lub prywatnych,
- d) koszar dorywczych.

Za koszary uważany być ma taki budynek, który przeznaczony jest wyłącznie do kwaterowania wojska i odpowiada wymaganiom pod względem pomieszczalności i wszelkich innych własności, określić się mających drogą rozporządzenia.

Koszary zaś dorywcze są lokale, użyć się dające do wspólnego kwaterunku a znajdujące się w budynkach nie wyłącznie przeznaczonych do kwaterowania wojska, tudzież te, które pod względem pomieszczalności lub jakości lokalów nie czynią w zupełności zadosyć temu, czego się wymaga od koszar.

Przepisy, dotyczące się koszar i koszar dorywczych, odnoszą się także do domów wczasu i szpitali wojskowych, które, jeżeli na ten cel dostarczone będą budynki osobne i wszelkim innym wymaganiom zadość czyniące, będą miały znaczenie koszar, w przeciwnym zaś razie koszar dorywczych.

Czy budynek ma być uważany za koszary, czy za koszary dorywcze, o tem orzekać będą w porozumieniu z sobą Ministrowie interesowani, na podstawie wyводу komisji mieszanej.

Kwaterunek rozdzielny wtedy tylko zarządzony być może, gdy wspólny jest niemożliwy.

6.

Gdyby żądano całkowitego zwinięcia koszar lub koszar dorywczych (skarbowych lub nieskarbowych) z powodu ważnych wad pod względem budowniczym lub higienicznym, natenczas o potrzebie całkowitego zwinięcia orzekać będzie po zasięgnięciu opinii komisji mieszanej, Minister obrony krajowej, a mianowicie co do koszar lub koszar dorywczych wojska stałego (marynarki wojennej) w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny.

Koszary skarbowe, jakoteż wzmiankowane w §. 5 pod c) i d) koszary lub koszary dorywcze nie skarbowe, zwinięte być mogą dla użycia ich do innego celu nie na kwatery wojskowe (§. 7) lub sprzedane dopiero wtedy, gdy dostarczytel koszar lub koszar dorywczych zwinąć się mających, odda inne koszary lub koszary dorywcze na tyleż ludzi eo tamte, wyjąwszy, jeżeli koszary lub koszary dorywcze są zbędne z powodu zmiany w rozmieszczeniu wojska.

W stosunkach przemijających, rozporządzić można inaczej przez zawarcie odpowiednich kontraktów.

§. 7.

Lokale kwaterunkowe, których dostarczenia administracya wojskowa ma prawo żądać na zasadzie ustawy niniejszej i w miarę o ile się należą, są:

1. umieszczania i przynależności

a) dla wojskowych, zaliczających się do pobierających płacę, zostających w służbie stale lub czasowo, tudzież dla ich rodzin, sług, koni i powozów,

b) dla żołnierzy nie oficerów, ich rodzin, tudzież dla koni oddziału, który ma być zakwaterowany;

2. wszelkie inne miejsca i przynależności, które będą potrzebne dla korpusów wojska, tudzież dla komend i sztabów do nich należących.

§. 8.

Obowiązek dostarczenia kwater w naturze i dostarczenia przynależności cięży na posiadaczach domu a względnie na posiadaczach innych miejsc, które mają być dostarczone.

§. 9.

Zasadą w kwaterowaniu jest pojemność według ustawy niniejszej rozporządzalna i odpowiedna.

W stosunkach normalnych pojemność ta stanowi granicę prawa żądania i obowiązku dostarczenia.

Tylko w razie i na czas najgwałtowniejszej potrzeby, jeżeli jednocześnie używa się także lokali mniej odpowiednich, może być zarządzony kwaterunek ściśliwszy, przekraczający oznaczoną pojemność normalną.

Czy zachodzi potrzeba najgwałtowniejsza, orzekają o tem Władze administracyjne w porozumieniu z Władzami wojskowemi lub komendantami oddziałów, których się to tyczy.

Dochodzenie i utrzymywanie wykazów pojemności do kwaterunku tak normalnego jak i dorywczego jest obowiązkiem gmin, dozór zaś nad tem i kierownictwo należy do Władz administracyjnych.

§. 10.

Od kwaterunku uwolnione są lokale następujące:

1. Wszelkie takie budynki, które stale lub czasowo przeznaczone są na mieszkanie dla Najjaśniejszego Pana lub członka najwyższej rodziny panującej;

2. budynki, mieszkania i biura poselstw mocarstw zagranicznych;

3. wszelkie lokale używane i niezbędne do służby rządowej i w ogóle do celów państwa, tudzież lokale reprezentacyi państwa, kraju, powiatu i gminy, razem z mieszkaniami urzędowemi;

4. lokale przeznaczone na publiczne nabożeństwa, na zakłady publiczne dla chorych i dobroczynne, lokale wszystkich zakładów naukowych publicznych, lub które posiadają prawa zakładów publicznych, tudzież lokale zakładów naukowych i wychowawczych, dobroczynnych i leczniczych prywatnych, utrzymywanych nie dla zysku, nakoniec lokale muzeów i bibliotek, przeznaczonych na użytek publiczny bezpłatny;

5. zakłady więzienne, karne i poprawcze, tudzież do pracy przymusowej;

6. klasztory żeńskie, tudzież w klasztorach męskich te lokale, które, o ile są rzeczywiście potrzebne, muszą znajdować się pod klauzurą wewnętrzną;

7. lokale ściśle potrzebne do czynności urzędowych i duchownych księży plebanów i wyższego duchowieństwa wszystkich społeczności religijnych prawnie uznanych, tudzież mieszkanie każdego z nich ze względu na stosunki familijne;

8. lokale własne lub najęte do sprawowania służby pocztowej, pocztowo-stajennej i telegraficznej, tudzież do ruchu kolei żelaznych parowych i żeglugi parowej zdaniem Władzy rządowej, nad tą służbą i ruchem przelożonej, niezbędnie potrzebne;

9. lokale niezbędnie potrzebne do zarobkowania i mieszkania ponoszącemu kwaterunek ze względu na jego stosunki familijne.

W tych miejscach, gdzie wszystkie zabudowania mieszkalne lub po większej części składają się tylko z jednego budynku, gospodarz i domownicy używać mają tego budynku wspólnie z zakwaterowanymi żołnierzami.

§. 11.

Do pojemności, obliczyć się mającej podług §. 9 do kwaterunku rozdzielonego, nie należy wciągać budynków przeznaczonych podług §. 5go a), c), d) na pomieszczenie wojska.

§. 12.

Dostarczania pomieszczenia z przynależnościami nie ma nigdy wojsko żądać bezpośrednio od właściciela budynku lub gruntu, lecz tylko od Władzy administracyjnej powiatowej a względnie (jeżeli oddział jest mały i w nagłych przypadkach), od przelożonego gminy.

§. 13.

Żądanie, tyczące się kwaterunku, w formie prawnej podane, spełnić ma gmina w granicach swojego okręgu, w sposób ustawą przepisany.

Wybrać ma lokale, wskazać je oddziałowi i uskutecznić rozstawienie po kwaterach w razie potrzeby z pomocą przewodników, których dodać ma bezpłatnie.

§. 14.

Odwołanie się przeciw zarządzeniu przelożonego gminy, tyczącemu się wyznaczenia kwater, nie ma skutku odwołczego.

§. 15.

Każdemu, ponoszącemu kwaterunek, wolno oficerów, żołnierzy, konie itd. dane mu na kwatere, umieścić odpowiednio na swój koszt w innych lokalach znajdujących się w tem samym miejscu a względnie w tej samej dzielnicy, co jednak nie uwalnia zastępcy od obowiązku tego samego rodzaju także na niego ciążącego.

§. 16.

Ponoszący kwaterunek rozdzielny, żądać może po upływie miesiąca zmiany kwaterunku; gdy kwaterunek jest stały, zmiana nastąpić może tylko w granicach ściślejszego okręgu kwaterunkowego.

§. 17.

Administracya wojskowa utrzymywać może markietauństwa we wszystkich koszarach i koszarach dorywczych, w których wojsko stoi, wszakże wyłącznie tylko na potrzebę wojska.

§. 18.

Budynki, które gmina, powiat, kraj lub osoby prywatne przeznaczają stale na potrzeby kwaterunku wojskowego za wynagrodzeniem, w myśl ustawy niniejszej przypadającym, uwolnione są na czas tego ich przeznaczenia od podatku domowego.

§. 19.

Wynagrodzenia, które podług ustawy niniejszej administracja wojskowa ma płacić, jeżeli należą się za kwaterunek wojska stałego lub marynarki wojennej, ciężą na budżecie wojskowym (marynarskim) wspólnym, jeżeli zaś chodzi o kwaterunek obrony krajowej, na budżecie ministerstwa obrony krajowej, wyjąwszy przypadek uruchomienia dla celów wojennych.

§. 20.

Sprawy kwaterunkowe załatwiać będą gminy w poręczonym zakresie działania.

Obowiązki i prawa, z ustawy niniejszej wynikające, ciężą na wyłączonych obszarach dworskich i służą im tak samo, jak ciężą na gminach lub im służą.

Kierowanie sprawami kwaterunkowymi i zawiadywanie niemi z współudziałem gmin, tudzież decydowanie w razie wątpliwości i zażeń należy do Władz administracyjnych, w ostatniej instancji do Ministra obrony krajowej.

Odwwołanie się od zarządzeń i decyzji Władz administracyjnych nie ma skutku odwłocznego.

Rozdział drugi.

Przepisy szczególne, dotyczące się kwaterunku stałego

§. 21.

Rozmieszczenie pokojowe stałe wojska stałego (marynarki wojennej), które Cesarz, jako najwyższy wódz siły zbrojnej zarządził w roku 1870, wykonywa wspólny Minister wojny w porozumieniu z Ministrem obrony krajowej.

§. 22.

Również nowe stanowiska rozmieszczenia oznaczać będą i w ogóle wszelkie zmiany rozmieszczenia stałego pokojowego, zarządzać będzie Cesarz po wysłuchaniu wspólnego Ministra wojny i Ministra obrony krajowej.

Obronę krajową rozmieszczać będzie Minister obrony krajowej za zezwoleniem Najjaśniejszego Pana.

§. 23.

Kwaterunek stały, o ile koszary skarbowe nie wystarczają na pomieszczenie wojska, jest ciężarem publicznym, który — bez wpływu na obowiązek dostarczania kwater w naturze do rozdzielnego kwaterunku podług rozmieszczenia stałego pokojowego, dotyczącego tylko pojedyncze gminy — ponosić ma całe odnośnie królestwo lub kraj i za który administracja wojskowa płacić będzie wynagrodzenie, ustawą niniejszą przepisane.

Dolożenie starania, aby ciężar kwaterunkowy rozłożony był jak można najjednostajniej w całym odnośnym królestwie lub kraju, należy do zakresu działania reprezentacyi krajowej.

§. 24.

Rozciągłość powinności świadczenia pod względem dostarczenia lokali z przynależnościami do kwaterunku stałego, poznać można z załączek *A, B, C, D.*

§. 25.

Osoby wojskowe pobierające płacę — o ile na koszt komendy wojskowej miejsca (stacyjnej) nie będą im wyznaczone pomieszczenia w rozmiarze, który się im należy i w odpowiedniej bliskości miejsca, w którym sprawują służbę, otrzymają podług taryfy wynagrodzenie za mieszkanie, które sobie sami najmą.

Jeżeli komisya stwierdzi, że za wynagrodzenie taryfowe nie podobna dostać pomieszczenia, należącego się prawnie, gmina obowiązana jest dostarczyć pomieszczenia, jakie się prawnie należy, za co otrzyma wynagrodzenie taryfowe,

§. 26.

W razie rozdzielnego kwaterowania podoficerów i innych żołnierzy nie oficerów, ponoszący kwaterunek, dostarczyć ma oprócz pospolitego czystego posłania, także światła i opału, tudzież środków do rozwieszenia części umundurowania i uzbrojenia.

Podoficerowie i inni żołnierze nie oficerowie, kwaterowani rozdzielnie, nie mają prawa żądać żywności od ponoszącego kwaterunek, lecz mają prawo używania razem z nim ogniska i naczyń kuchennych.

Jeżeli z powodu ubóstwa osoby ponoszącej kwaterunek, nie można korzystać z tego prawa i przeto wojsko zakwaterowane zmuszone jest gotować wspólnie osobno, lub jeżeli gmina w porozumieniu z komendą oddziału uzna za lepsze dostarczyć własnych kuchni wspólnych i lokali do wspólnego gospodarstwa, administracya wojskowa dostarczy opału i naczyń kuchennych, za co odciągać będzie po 0·5 c. z wynagrodzenia skarbowego, wymierzonego od głowy za dzień.

Niemożność używania ogniska kuchennego i naczyń kuchennych razem z ponoszącym kwaterunek, stwierdzona być powinna w każdym z osobna przypadku przez komisya mięszaną.

§. 27.

Dla koni rozmieszczonych drogą kwaterunku rozdzielnego (tak oficerskich jak i żołnierskich) dostarczyć ma ponoszący kwaterunek, oprócz stajni, także latarni do oświetlenia stajni, tudzież urządzenia stajennego.

§. 28.

Przed każdym terminem wypowiedzania w zwyczaju będącym lub prawnym, komenda wojskowa placu a względnie stacyjna doręczyć ma wcześniej przelożonemu gminy wykaz pomieszczeń, które będą zapotrzebowane na następny w zwyczaju będący lub prawny najkrótszy okres najmu.

Pomieszczenia, które nie będą ponownie zajęte, spisać należy w wykazie tym osobno i na podstawie tego wykazu, uważane być mają za wypowiedziane.

W innym czasie, nie w terminach powyżej wzmiankowanych, wypowiadać nie wolno.

W tych samych terminach komenda wojskowa placu (a względnie stacyjna) wypłaca przelożonemu gminy wynagrodzenie z góry za kwitami nieostępowanemi.

Jeżeli w ciągu takiego okresu najmu okaże się, że potrzeba więcej lokali dla wojska, obejść się należy pomieszczeniami dostarczonemi już na ten okres a o ile to jest niemożliwym, uciec się tymczasowo co do tej nadwyżki, do kwaterek chwilowego.

Toż samo stać się ma, gdy nastąpi nowa potrzeba.

§. 29.

Za lokale zażądane, które gmina dostarczyła, wojsko zaś albo weale ich nie używało albo tylko częściowo lub czasowo, o ile chodzi tu o inne budynki nie te, które w §fie 33 są wzmiankowane, zapłacić należy wynagrodzenie całkowite za cały czas, na który je zamówiono, przez ten czas jednak administracya wojskowa może niemi rozporządzać.

§. 30.

Wynagrodzenie za kwatery dla wojskowych pobierających placę, tudzież za inne potrzebne pomieszczenia, z wyjątkiem lokali dla żołnierzy nie oficerów, jakoteż za ich urządzenie, płacić będzie administracya wojskowa (§. 19) podług ustanowionych klas czynszu za kwatery.

Do tych klas zalicza gminy i wyznacza zapłatę w każdej z tych klas Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem skarbu i wspólnym Ministrem wojny na podstawie czynszów miejscowych w zwyczajach będących, za używanie lokali a względnie za urządzenie, oznaczonych już podług średniej kwoty z pięciu lat 1871 aż do 1875 włącznie.

Mając oznaczyć średnie czynsze najmu, wziąć należy w rachunek daniny publiczne, ciężące na biorącym w najem (czynszowe, szkolne itd.).

Po upływie pięciu lat nastąpi regulacya klas czynszu, tudzież kolei, w jakiej gminy są do nich zaliczone, na podstawie średniej kwoty czynszów z pięciu lat bezpośrednio poprzedzających.

Sposób postępowania w tych dochodzeniach przepisany będzie drogą rozporządzenia.

W nowych miejscach, stałe garnizony otrzymujących, płacone będą aż do najbliższej ogólnej regulacyi taryfy miejscowe czynsze najmu, które oznaczyć należy zaraz po wejściu oddziału.

§. 31.

Za pomieszczenie podoficerów i innych żołnierzy nie oficerów, tudzież koni płacić będzie administracya wojskowa wynagrodzenia dzienne, ustanowione w następujących kwotach:

I. Za pomieszczenie jednego żołnierza:

1. w koszarach:

a) za lokal	3·5 c.
b) „ sprzęty	0·2 „
c) „ paliwo i światło	1·3 „
d) „ pościel	1·0 „
	<hr/>
	razem . 6 c.

2. w koszarach dorywecznych:

a) za lokal	1·0 e.
b) „ sprzęty	0·2 „
c) „ paliwo i światło	1·3 „
d) „ pościel	1·0 „
	razem . 3·5 e.

3. na kwaterach rozdzielnych 1·5 e.
jeżeli bez paliwa i naczyń kuchennych (§. 26) 1·0 „

II. Za pomieszczenie jednego konia:

1. w koszarach:

a) za lokal	3·0 e.
b) „ sprzęty	0·4 „
c) „ oświetlenie	0·3 „
	razem . 3·7 „

2. w koszarach dorywecznych:

a) za lokal	1·5 e.
b) „ sprzęty	0·4 „
c) „ oświetlenie	0·3 „
	razem . 2·2 e.

3. na kwaterach rozdzielnych 1·5 e.

Mierzwy dostarcza administracja wojskowa tak wtedy, gdy kwaterunek jest wspólny, jak i gdy rozdzielny.

Gdy kwaterunek jest wspólny, nawóz zostaje własnością administracji skarbu, gdy rozdzielny, zostawia się go dostarczycielowi stajni.

Prawo już nabyte do pozycji wynagrodzenia ustanowionych pod I. 1., II. 1., a względnie I. 2., II. 2, utrzymuje się w swej mocy, chociażby w przyszłości zwiększyły się żądania.

§. 32.

Wynagrodzenie za pomieszczenie żołnierzy nie oficerów w koszarach lub koszarach dorywecznych ma być obliczane i wypłacane podług pomieszczalności żądanej i dostarczonej na podstawie rozmieszczenia stałego pokojowego, licząc pomieszczenia osobne, należące się posiadającym stopień, podług pomieszczalności jak pokoje dla żołnierzy.

§. 33.

Co się tyczy koszar nowo dostarczonych po zaprowadzeniu ustawy niniejszej, poręcza się dostarczycielowi a mianowicie, jeżeli budynek już istniejący został przerobiony na koszary, na pierwsze piętnaście lat, jeżeli zaś są nowo wybudowane, na dwadzieścia pięć lat, licząc od dnia, w którym oddane zostaną administracji wojskowej, pobieranie bez przerwy należytości za pomieszczenie wojska, bez względu na przerwy lub cofnięcie załogi, w ten sposób, że — o ile z dostarczycielem nie będzie można zawrzeć umowy korzystniejszej dla administracji wojskowej — w ciągu czasu niedostającego do piętnasto a względnie dwudziesto-pięcioletniego okresu zajęcia, płacone będzie ciągle wy-

nagrodzenie przypadające podług §fu 31go a względnie podług taryfy za próżny lokal.

W przypadku tym jednak administracyi państwa służy prawo użyć budynku, którego nie potrzebuje na pomieszczenie wojska, do innych celów wojskowych albo wynająć go do innego celu na czas, do którego ma płacić wynagrodzenie.

Jeżeli budynek taki w skutek nadzwyczajnego wypadku, np. wojny lub klęski żywiołowej stanie się według zdania komisji mieszanej i decyzji właściwych Władz całkiem albo częściowo trwale niezdatny do użytku, odpaść ma odpowiednia kwota wynagrodzenia.

Za koszary używane już przed zaprowadzeniem ustawy niniejszej, tudzież za koszary nowo dostarczone po jej zaprowadzeniu, po upływie pierwszych piętnastu a względnie dwudziestu pięciu lat, jeżeli zajęcie zostanie czasowo przerwane lub całkiem zaniechane, wynagrodzenie płacone będzie nadal w wymiarze przypadającym za próżny lokal jeszcze przez trzy miesiące.

Za koszary dorywcze, gdy przestaną być zajęte, płacone będzie wynagrodzenie podług §fu 31go przypadające, jeszcze tylko przez miesiąc a względnie wynagrodzenie taryfowe aż do upływu okresu najmu przepisanego w §fie 28.

Również w dwóch ostatnich przypadkach zastrzega się administracyi wojskowej prawo użytkowania.

§. 34.

Dostarczycielowi koszar lub koszar dorywczych zostawia się przy oddaniu wolność wyboru, zaopatrzyć koszary a względnie koszary dorywcze w potrzebne sprzęty i wziąć na siebie utrzymanie ich, czyszczenie, uzupełnianie, tudzież dostarczenie przyborów do gotowania, opalania i oświetlania, lub nie.

W ostatnim przypadku czyni to administracya wojskowa.

§. 35.

Budynki, części budynków, sprzęty, miejsca do ćwiczeń (§. 55), oddawane być mają administracyi wojskowej na podstawie inwentarza.

Utrzymywanie oddanych budynków w dobrym stanie, jest obowiązkiem dostarczyciela.

Jeżeli wypadnie zwrócić odebrane budynki, zwrócić je należy w takim stanie, w jakim je otrzymano, pomijając skutki zwykłego użycia.

W razie uszkodzenia lub ubytku przedmiotu, administracya wojskowa odpowiada za wszelkie winy wojska i tych osób, którym administracya wojska oddała w używanie przedmiot o który chodzi, lecz nie za przypadek ani też za skutki zwykłego zużycia.

Od obowiązku wynagrodzenia szkody administracya wojskowa uwolnić się więc może tylko przez udowodnienie, że szkoda nastąpiła w skutek przypadku, którego nie podobna było odwrócić, albo z winy trzecich osób, za które nie odpowiada, albo z winy poszkodowanego, albo że jest skutkiem zwykłego zużycia.

Dostarczyciel jednak powinien żądać wynagrodzenia na zasadzie tej odpowiedzialności sądownie, najpóźniej w przeciągu roku od zwrócenia przedmiotu, inaczej traci prawo.

§. 36.

Jeżeli są do rozporządzenia koszary, dostarczone przez pewną gminę lub przez kilka gmin wspólnie, pojemność wykryta w miejscach garnizonowych, gdzie się koszary te znajdują, nie powinna być nigdy całkiem zajęta, lecz część tej pojemności, odpowiednią pojemności koszar, zostawić należy wolną.

§. 37.

Za koszary nowo dostarczone nie skarbowe, zaczyna się płacić wynagrodzenie w §fie 31 ustanowione i podług pomieszczalności obliczone, od tego dnia, w którym budynek oddany został administracyi wojskowej, jako mogącej już przyjąć załogę i wszelkim wymaganiom odpowiadający, chociażby w rzeczywistości dopiero później został zajęty.

Rozdział trzeci.

Przepisy szczególne, dotyczące się kwaterunku chwilowego.

§. 38.

Kwaterunek chwilowy, o ile koszary lub koszary dorywcze nie dostarczają potrzebnych pomieszczeń, jest ciężarem, który ponosi odnośna gmina i otrzymuje za to od administracyi wojskowej wynagrodzenie, ustawą niniejszą wyznaczone.

Reprezentacya kraju ułatwić może ponoszenie tego ciężaru, dotyczącego tylko pojedyncze gminy, płacąc dodatki, stosunkom krajowym odpowiednie, do wynagrodzenia dawanego przez administracyą wojskową, wydatki zaś z powodu tych dopłat, rozłożyć może albo na cały kraj albo na okręgi konkurencyjne, w tym celu utworzyć się mające.

§. 39.

Do przechodu wyznaczyć należy drogi wojskowe, stacye dzienne i nocne, tudzież dla każdej z nich odpowiednie okręgi kwaterunkowe a mianowicie mniejszy i większy.

Drogi wojskowe do przechodu, tudzież stacye południowe i nocne, ustanawia wspólny Minister wojny w porozumieniu z Ministrem obrony krajowej, okręgi kwaterunkowe Władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą generalną a względnie wojskową (obrony krajowej).

Jeżeli kwaterunek chwilowy żądany jest z innego powodu, nie w skutek marszów, stacye wyznacza komenda generalna a względnie wojskowa (obrony krajowej) w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową.

§. 40.

Większy okrąg kwaterunkowy zajęty być może tylko w takim razie, jeżeli w mniejszym okręgu nie można się pomieścić lub jeżeli ten ostatni jest zanadto obciążony.

Podług tej zasady postępować należy także w razie kwaterunku chwilowego po za obrębem drogi wojskowej.

§. 41.

Gdy kwaterunek jest rozdzielny, zachowywać należy odpowiednią kolej tak pomiędzy gminami jednego i tego samego okręgu kwaterunkowego, jak i w obrębie gminy.

§. 42.

Za podstawę prawnego rozmiaru żadanego kwaterunku, służyć ma dokument marszu.

Komenda generalna (wojskowa) lub obrony krajowej, udzielić powinna wcześniej Władzy administracyjnej krajowej plan marszu.

Jeżeli transporty wojskowe są znaczniejsze, Władza administracyjna udzielić powinna przelożonym interesowanym gmin, zwyczajnie najmniej na 24 godziny przed nadejściem transportu, potrzebne szczegóły tychże planów.

Jeżeli transporty są mniejsze, dość będzie, gdy kwaterujący uwiadomi gminy.

Wojsko obowiązane jest przyjąć naznaczone mu przez gminę i ustawie niniejszej odpowiednie pomieszczenie z przynależnościami.

Dowódey oddziału zabrania się przekraczać granice żadania w dokumencie marszu określone.

§. 43.

Tylko w przypadkach nagłych dowódeca oddziału zażądać może bez poprzedniego uwiadomienia wprost od przelożonego gminy, za ukazaniem rozkazu, pomieszczenia i żywności dla wojska w wymiarze prawnym.

§. 44.

Z załączki *E* poznać można rozciągłość obowiązku dostarczania kwater z przynależnościami do kwaterunku chwilowego.

§. 45.

Żonom i dzieciom wojskowych pobierających płacę, należy się pomieszczenie wspólne z mężami a względnie z ojcami, tudzież prawo otrzymania więcej sprzętów podług ilości głów.

Jeżeli osoby te jadą osobno, z powodu zmiany garnizonu lub przeniesienia ojca rodziny i w skutek jego stosunków służbowych, należy się im takie samo pomieszczenie, jak jemu i prawo otrzymania więcej sprzętów w miarę ilości głów.

§. 46.

Za pokój oficerski z oświetleniem, opałem i sprzętami, to jest za używanie tego w ciągu i aż do 24 godzin, administracya wojskowa płacić będzie wynagrodzenie następujące:

- a) w Wiedniu, tudzież w gminach należących do pierwszych pięciu klas czynszu, trzydzieści pięć centów;
- b) we wszystkich innych gminach dwadzieścia sześć centów.

Kwoty wynagrodzenia powyżej ustanowione, płacone być mają także w tym razie, gdy do kwaterunku chwilowego zażądane i dostarczone będą wyjątkowo biura, pokoje na szkołę, odwachy, pokoje do wypoczynku, magazyny, areszty itd.

Za sprzęty przydane dla członków rodzin (§. 45) płacić się będzie

ad a) po 10 centów,

ad b) „ 8 „

od głowy.

Za wozownie płacić się będzie *ad a)* po 7 c., *ad b)* po 5 c. od każdego wozu.

§. 47.

Kobiety zamężne podług pierwszej klasy i dzieci podoficerów i żołnierzy w takim małżeństwie spółzone, pod pieczę rodzicielską wychowujące się, mają prawo do pomieszczenia ze swymi mężami a względnie ojcami.

Jeżeli ze względów służbowych jadą osobno, należy się im takie samo pomieszczenie jak głowie rodziny i za pomieszczenie ich zapłacić należy takie samo wynagrodzenie podług ilości głów.

Zony i dzieci nie mają jednak prawa żądać od ponoszącego kwaterunek wyżywienia.

§. 48.

Za pomieszczenie podoficerów i innych żołnierzy nieoficerów, tudzież koni, płacić się będzie takie same wynagrodzenia, jak za kwaterunek stały (§. 31).

Wynagrodzenie obliczać należy podług ilości głów i podług ilości dni kwaterunku (§. 46).

§. 49.

Dla koni dostarczyć należy oprócz stajni, także światła do stajni, przyborów stajennych i mierzwy.

W razie koncentracji wojska z powodu ćwiczeń wojennych, mierzwy dostarczać będzie administracya wojskowa.

Nawóz zostawia się dostarczycielowi stajni.

Jeżeli w razie kwaterunku rozdzielnego ponoszący kwaterunek dostarcza mierzwy, dopłacić mu należy po jednym cencie od konia za dzień.

Jeżeli zamiast słomy dostarcza liścia lub innego materiału w używaniu będącego, dopłacić mu należy tylko po 0·5 centa.

§. 50.

Gdy kwateruje się w koszarach całkiem lub czasowo opuszczonych, za które wynagrodzenie płacone jest dalej w myśl §fu 33go, nie płaci się wynagrodzenia za kwaterunek chwilowy.

Toż samo tyczy się pomieszczalności do kwaterunku chwilowego w koszarach lub koszarach dorywczych użytej, ale za którą płaci się już na zasadzie §fu 32go.

§. 51.

Jeżeli administracya wojskowa nie dostarcza sama wszystkiej żywności żołnierzom, to za żywność (obiad, wykaz *E*) dostarczać się mającą żołnierzom

od zastępy oficera, płacić będzie ponoszącemu kwaterunek wynagrodzenie dzienne, które corocznie ma być ustanowione.

Wynagrodzenie to ustanawiać będzie dla każdego okręgu administracyjnego Minister obrony krajowej w porozumieniu z wspólnym Ministrem wojny a to w kwocie równającej się średniej przeszłorocznej cenie mięsa za 0.42 kilograma bez dokładka.

Ustanawiając wynagrodzenie opuszczają się ułamki poniżej $\frac{\text{pięciu}}{\text{dziesiątych}}$ centa a przewyższające $\frac{\text{pięć}}{\text{dziesiątych}}$ centa, liczą się za $\frac{\text{pięć}}{\text{dziesiątych}}$.

W takiż sposób ustanowić należy osobliwie należytość za wyżywienie na przemarszach dla miast: Wiednia, Linciu, Pragi, Gradeu, Berna, Lwowa, Krakowa, Tryestu, Innsbruku, Zadaru, Salzburga, Celowca, Lublany, Opawy, Czerniowiec.

Dawanie pożywienia na przemarszach łączy się zwyczajnie z warunkiem kwaterunku rozdzielnego podczas trwania przemarszu. Oddział maszerujący ma dostawać wyżywienie przemarszowe tylko aż do dnia przybycia (włącznie) do stacji, rozkazem marszowym jako ostateczny cel, albo w razie przerwania marszu w skutek rozkazu zatrzymania się, w tym ostatnim rozkazie oznaczonej i przeto ustać ma, bez względu na przewidywaną długość pobytu, od dnia następnego.

W przypadku tym żołnierze zaczynają pobierać strawne a przeto nie mają żądać od ponoszącego kwaterunek żadnej żywności, jeżeli zaś nie są umieszczeni w koszarach lub koszarach dorywczych, mają tylko prawo do używania wspólnie ogniska kuchennego i naczyń kuchennych.

W razie koncentracji, czasowego zgromadzenia i wykomenderowania oddziałów w celach, których trwanie albo wyraźnie albo istotą rzeczy jest z góry oznaczone, zarządzić należy wyżywienie przemarszowe, jak skoro Władza wojskowa stósownie do zachodzących okoliczności tego zażąda.

§. 52.

Za pomieszczenie w barakach tylko na czas peryodycznych ćwiczeń wojennych i koncentracji wojsk, płacić się będzie wynagrodzenie w kwotach ustanowionych w §fie 31 pod I. 2 i II. 2.

Kwoty tego wynagrodzenia obliczane będą podług ilości głów i podług ilości dni kwaterunku (§. 46).

§. 53.

Przewodników i posłańców, których wojsko potrzebować będzie w przechodzie, wyjąwszy przypadek §fu 13go, dostarczać będzie gmina za wynagrodzeniem po pięć centów od kilometra drogi tam i napowrót, które płacić będzie administracya wojskowa.

§. 54.

Wynagrodzenie, należące się ponoszącym kwaterunek za kwaterunek rozdzielny, płacone będzie od wojska przelożonemu gminy lub kwatremistrzowi, umyślnie ustanowionemu, jeżeli wojsko tylko kilka dni w gminie stoi, przed wymarszem, w razie zaś dłuższego pobytu, co pięć dni, za kwitem i kontrkwitem niestępowanym.

Rozdział czwarty.

Przepisy dotyczące się dostarczania miejsc do mustry, strzelania, gymnastyki, jazdy konnej, ćwiczeń, do kąpania się i pławienia koni.

§. 55.

Miejsca do mustry, strzelania, gymnastyki, jazdy konnej, ćwiczeń, do kąpania się i pławienia koni potrzebne w razie kwaterunku stałego i chwilowego, stanowią przynależności do pomieszczeń w myśl §fu 7go 2.

Jeżeli w gminie posiadającej garnizon, niema gruntów zdalnych do wyłącznego celu i miejsce do kąpania się, albo, jeżeli okazuje się stósownem nabycie tychże po za obrębem gminy posiadającej garnizon, bez uszczerbku dla interesów wojskowych pod względem ekonomicznym lub finansowym, wyszukać należy takich miejsc w najbliższych gminach i dostarczyć.

Drogi do rzeczonych miejsc wyłącznie na użytek wojska potrzebne, zrobione być mają kosztem administracyi wojskowej.

Nabycie prawa własności a względnie prawa używania na rzecz administracyi wojskowej, nastąpić ma drogą ugody dobrowolnej a jeżeli taka nie przyjdzie do skutku, drogą wywłaszczenia (§. 365 p. k. u. c.).

Wymiary miejsc do mustry, strzelania, gymnastyki, jazdy konnej i ćwiczeń podane są w załączce *F*.

§. 56.

Administracyi wojskowej służy prawo używania bez przeszkody gruntów potrzebnych do takich ćwiczeń wojskowych, do których nie wystarczają miejsca, dostarczone podług §fu 55go.

Atoli używać ich należy, oszczędzając ile możności uprawę, przeto czas ćwiczeń wojskowych na terenie, mianowicie zaś koncentracyi do większych ćwiczeń taktycznych, jakoteż do ćwiczeń rezerwy i obrony krajowej, wyznaczać należy ile możności tak, aby gospodarstwo rolne i leśne nie było wystawione na przerwy.

O zarządzeniu ćwiczeń tego rodzaju uwiadomić wprzód należy ile możności gminy interesowane.

Po skończeniu się każdych takich ćwiczeń, jakoteż każdej takiej koncentracyi, komisya mieszana, w obecności właścicieli gruntów i z współdziałaniem przysięgłych taksatorów, obliczy natychmiast szkodę rzeczywiście zrzadzoną i ubytek korzyści a administracya wojskowa zapłaci przypadające całkowite wynagrodzenie, co jednak nie przeszkadza zawarciu ugody dobrowolnej.

W y k a z A

pomieszczeń z przynależnościami dla wojskowych, pobierających płacę w razie kwaterunku stałego.

I. Pomieszczenia.

Klasa dyet	S t o p i e ń	Pokoje	Gabinety	Kuchnie	Strych	Drewnia
I.	Feldmarszałek	8	2	2	1	1
III.	Feldeczmistrz lub generał jazdy, admirał	7	2	1	1	1
IV.	Feldmarszałekporucznik, wiceadmirał	6	2	1	1	1
V.	Generałmajor, kontradmirał	5	2	1	1	1
VI.	Pułkownik, kapitan okrętu liniowego	5	1	1	1	1
VII.	Podpułkownik, kapitan fregaty	4	1	1	1	1
VIII.	Major, kapitan korwety	4	1	1	1	1
IX.	Kapitan i rotmistrz, porucznik okrętu liniowego	3	1	1	1	1
X.	Porucznik, chorąży okrętu liniowego	2	—	1	1	1
XI.	Podporucznik	2	—	1	1	1
XII.	Kadet marynarki (aspirant marynarki)	1	—	1	1	1
	Profos, sługa marynarki					
Wojskowi i słudzy armii do żadnej klasy dyet nie należący, pobierający płacę, dla każdego żonatego lub dla 2 bezżennych wspólnie, lub gdy tylko jedna bezżenna osoba tej grupy ma być pomieszczona		1	—	1	1	1

U w a g a.

1. Generałom dowodzącym i rzeczywistym dowódcom armii należy się bez względu na stopień takie mieszkanie, jak feldmarszałkowi, rzeczywistym dowódcom korpusów armii (marynarki), bez względu na stopień, jak feldcechmistrzowi lub generałowi jazdy. Czasowe tylko zajmowanie tych stopni nie daje prawa do większej kwatery.

2. Księżom wojskowym, urzędnikom wojskowym i w ogóle wszystkim wojskowym, mającym prawo do kwatery, należy się mieszkanie podług klasy dyet, do której są zaliczeni.

3. Wszystkie lokale należące do pomieszkania, znajdując się powinny na tem samym pięttrze i ile możności łączyć się z sobą.

Za pokój uważa się wszelki lokal, który może być opalony, choćby miał tylko jedno okno, za komorę taki, który może służyć już to do mieszkania, już na rzeczy i daje się zamknąć, choćby nie mógł być opalony.

Każdy lokal mieszkalny powinien mieć światło bezpośrednie i być tak obszernym i tak urządzone, aby każdy mógł w nim mieszkać.

4. Jeżeli w jakim miejscu nie można dostać całkiem takiego mieszkania jakie się należy, co przez komisję ma być stwierdzone, poprzestać należy na szerszym pomieszczeniu. W przypadku takim gmina otrzyma wynagrodzenie tylko w wymiarze przypadającym za lokal rzeczywiście dostarczony.

W tym celu dzieli się należne mieszkanie na jedności, licząc pokój za 4, komorę, kuchnię za 2, strych, drewnię za 1 jedność. Za każdą jedność, której niedostaje, obliczyć należy kwotę kwaterowego i potrącić ją dostarczycielowi kwatery z pełnego wynagrodzenia taryfowego a natomiast dać w gotówce uprawnionemu do kwatery, któremu dano za szesuple mieszkanie.

5. Słudzy oficersey pomieszczeni być powinni przez swoich panów w mieszkaniu, należącym się tym ostatnim.

Gdyby oficer zmuszony był obchodzić się szerszym mieszkaniem, sługa zakwaterowany być powinien koniecznie osobno jak żołnierze.

6. Posiadającym stopnie, którzy pobierają żywność dla koni, zalicza się do należnego mieszkania stajnia na tyle koni, ile porej furazu wymierzono im etatowo.

7. Gdy kwaterunek jest rozdzielnym dostarczyć należy stajnię ile możności w tym samym domu, w którym się kwatera znajduje, albo ile możności niedaleko.

Stajnia powinna być widna, przewiewna, odpowiedniej wysokości, zaopatrzona żłobami, drążkami przegradzającymi, słupami i kółkami do przywiązywania, podłoga zaś powinna być wybrukowana lub gliną wylepioną a według okoliczności dyłami wyłożoną. (Drabiny mogą być zostawione tam gdzie się znajdują).

W każdej stajni powinno być także miejsce przynajmniej dla jednego dozorey koni.

8. Posiadającym stopnie VIII klasy dyet i wyższych, należą się osobne komory na siodła oraz i na owies, tudzież osobne magazyny na siano oraz słomę, innym oficerom dostarczone być mogą takie lokale do wspólnego używania z ponoszącym kwaterunek.

Tym generałom i pułkownikom brygadyerom, którym, gdy wyruszają w pole, wolno wziąć z sobą powozy, należą się suche wozownie zamknięte na tyle powozów, ile według przepisów mogą ich wziąć z sobą.

II. Urządzenie mieszkania.

Wojskowym, pobierającym płacę, należą się następujące sprzęty, które, jeżeli ponoszący kwaterunek nie ma politurowanych, mogą być z miękkiego drzewa, powleczone pokostem:

1. dla generała lub oficera sztabowego:

- 1 szafa z wieszadłem i 2 komody,
- 6 stołów,
- 12 krzeseł z sofą.

2. dla kapitana lub rotmistrza:

- 1 szafa i 1 komoda,
- 4 stoły,
- 8 krzeseł.

3. dla oficera niższego, kadeta marynarki, tudzież dla osób odpowiednich klas dyet:

- 1 szafa i 1 komoda,
- 2 stoły,
- 4 krzesła.

Nadto należy się każdemu oficerowi, kadetowi marynarki i osobom odpowiednich klas dyet: 1 łóżko z pościelą, 1 zwierciadło, 1 szafeczka nocna z naczyniem, 1 słupek na suknie, 1 naczynie do mycia się z fłaszka i szklanką.

Łóżko oficerskie z pościelą stanowi:

- 1 łóżko,
 - 1 siennik pikowany,
 - 1 materac napełniony włóscieniem lub trawą morską albo słomą kukurydzianą, gdzie to jest w zwyczaju,
 - 1 poduszka,
 - 1 kołdra, stosowna do pory roku,
- tudzież odpowiednia ilość bielizny pościelowej.

4. dla sługi oficerskiego:

- 1 ordynarne łóżko z pościelą,
- 1 stół,
- 2 stołki,
- 1 wieszadło na suknie.

5. wojskowym pobierającym płacę, nie zaliczonym do żadnej klasy dyet, należy się:

- 1 szafa, połowa z wieszadłem, połowa z półkami,
- 2 stoły,
- 4 krzesła,
- 1 łóżko ordynarne z pościelą

Jeżeli osoby o których mowa, umieszczają się po dwie w jednym mieszkaniu, należą się im dwie takie szafy z wieszadłem oraz półkami i 2 ordynarne łóżka.

Ordynarne łóżko z pościelą (do ustępów 4 i 5) stanowi:

- 1 łóżko,
- 1 siennik wypchany,
- 1 poduszka napełniona słomą,
- 1 kołdra letnia,
- 1 koc zimowy,
- 4 prześcieradła.

W miejscach, gdzie zamiast pieców znajdują się kominki, ponoszący kwaterunek dostarczyć powinien potrzebnych przyborów kominkowych a gdzie niema osobnych wychodków, odpowiednie stołce

III. Przybory stajenne.

Przybory stajenne na 1 lub 2 konie stanowią:

- 1 wiadro,
- 1 widły do mierzwy,
- 1 miotła,
- 1 opałka na paszę,
- 1 łopata,
- 1 latarnia stajenna.

na 3 lub 4 konie:

wszystkiego dwa razy więcej, ale tylko jedna latarnia;

na 5 lub 6 koni:

wszystkiego trzy razy więcej, ale tylko 2 latarnie;

na 7 lub 8 koni:

wszystkiego cztery razy więcej, ale tylko 2 latarnie.

Gdzie podłoga jest gliniana, do każdej stajni potrzebna jest babka.

Nadto każdemu oficerowi należy się skrzynia zamykalna na owies.

W y k a z B

pomieszczeń, należących się żołnierzom nie oficerom i stajni na konie z przynależnościami, do kwaterunku stałego.

I. Gdy kwaterunek jest wspólny.

a) Pomieszczenia dla żołnierzy.

1. Mieszkanie podoficerskie, składające się z pokoju, kuchni, drewni i strychu, należy się każdemu podoficerowi żonatemu podług pierwszej klasy i wojskowym niższych stopni od sierżanta lub starszego rotmana żonatym podług pierwszej klasy.

2. Pokój podoficerski należy się każdemu bezzennemu sierżantowi rachunkowemu (starszemu strzelcowi, wachmistrzowi, puszkarzowi, starszemu rotmanowi, rotmanowi i posiadającym odpowiednie stopnie w marynarce wojennej),

każdemu sierżantowi wydziału żywności, majstrowi 1 i 2 klasy wydziału żywności, jeżeli ci ostatni pełnią obowiązki jako filialiści,

„ bezzennemu siodlarzowi pułkowemu, kowalowi i kołodziejowi pułków artylerji polowej.

„ podoficerowi, który jest dozorcą budynku.

„ konowałowi,

„ rusznikarzowi 1, 2 i 3 klasy,

na dwóch bezzennych kadetów zastępców oficerów,

„ „ „ sierżantów, starszych strzelców, wachmistrzów, puszkarzy,

„ „ „ dobozów pułkowych (trębaczy),

„ „ „ kornecistów batalionowych od strzelców,

„ „ „ rotmanów i odpowiednich stopni,

„ „ „ majstrów 1 i 2 klasy artylerji technicznej, korpusu pociągów, wydziału żywności i zakładów administracji mundurów,

„ „ „ firerów sztabowych,

jeżeli w jednej stajni jest kilku tych stopni; ale jeżeli w stajni jest tylko jeden, należy się i jednemu pokój osobny

3. Firer eugu, towarzysz rotmański i inni odpowiednich stopni od marynarki wojennej, kadeci, ochotnicy jednorocznicy, kosztem państwa utrzymywani, gdy ich jest kilku, kwaterowani być powinni wspólnie, lecz w odosobnieniu od żołnierzy.

4. Innych podoficerów i żołnierzy pomieścić należy wspólnie w większych pokojach.

5. Lokale wspólne, w których mieścić się ma więcej niż dwie osoby, jakoteż w ogóle lokale przeznaczone dla żołnierzy nieoficerów, powinny być tak wielkie, aby na każdego człowieka przypadało 15:3 metra sześciennego powietrza i najmniej 4:5 metra kwadratowego powierzchni.

Dla podoficerów, którzy będą umieszczeni wspólnie w pokojach żołnierzy, ustanawia się tę najniższą powierzchnią na 6-2 metra kwadratowego.

6. Żołnierzy, mających pełnić służbę w stajniach, umieszczać można najwyżej na trzecim piętrze, innych żołnierzy najwyżej na czwartym piętrze, licząc i piętro parterowe.

7. Dla słabych, którzy do wyzdrowienia potrzebować będą prawdopodobnie krótkiego przeciągu czasu i obejmą się bez szczególnego pielęgnowania, znajdować się powinny w każdym koszarach i koszarach dorywczych osobne pokoje na 2 aż do 3 od sta całej załogi.

Wielkość tych pokoi oblicza się w stosunku 24 metry sześciennie powietrza na każdego człowieka.

8. Wszystkie pomieszczenia powinny być widne, przewiewne, zdrowe i opatrzone odpowiednimi przyrządami do opalania.

9. Dla każdego poddziału, w pewnym budynku osobno zakwaterowanego, powinna być osobna kuchnia, gdy zaś w pewnym budynku zakwaterowanych jest kilka oddziałów jednej i tej samej broni, można dać im wspólną kuchnię, dość obszerną.

10. W każdym budynku zajęтым przez wojsko, znajdować się powinien lokal do mycia się, odpowiedni ilości ludzi i taka ilość wychodków, aby jedno siedzenie przypadało na 20 ludzi.

W pobliżu wychodków lub w odległych kątach dziedzińca, założyć należy zbiorniki na śmieci, murowane, opatrzone przykrywaniami, dającemi się dobrze zamknąć.

11. Na pomieszczenie materiału opałowego dostarczyć należy składów, tudzież na pomieszczenie żywności, odpowiednich celowi magazynów.

Składy materiałów opałowych znajdować się mogą albo w piwnicy albo w osobnych szopach na dziedzińcu, magazyny żywności albo na piętrze parterowym, albo w piwnicy dostatecznie suchej i przewiewnej.

12. W każdym budynku albo w pobliżu znajdować się powinna studnia z wodą do picia lub w inny sposób, stosunkom miejscowym odpowiedni, postarać się należy o zaopatrzenie go w wodę do picia.

13. Za miejsca do mycia się, korytarze, kuchnie, schody, wychodki, strychy nie użyte na magazyny, tudzież za magazyny materiałów opałowych i żywności nie będzie dawane osobne wynagrodzenie.

Za pokoje słabych należy się wynagrodzenie jak za pokoje dla żołnierzy nieoficerów, podług pomieszczalności, która obliczana będzie jak w pokojach dla podoficerów (punkt 5, ustęp ostatni).

14. Dostarczyciel oddać powinien budynek pobielony i oczyszczony. Tenże obowiązany jest kazać bieleć zajęte pokoje żołnierzy co drugi, korytarze i schody co trzeci rok, kuchnię i wychodki co rok.

Nadto obowiązany jest kazać pobielić tylko w skutek potrzeby wywołanej nadzwyczajnymi okolicznościami, którą stwierdzić musi komisya mięszana.

Podłogę, okna i drzwi czyścić i myć od czasu do czasu powinno wojsko, zajmujące budynek.

Wypróżnianie a względnie czyszczenie kloak, beczek, kanałów i kominów, uskutecznić powinien regularnie dostarczyciel budynku w okresach zastosowanych do potrzeb.

b) Urządzenie.

1. Dla każdego podoficera żonatego podług 1 klasy:

- 2 łóżka,
- 2 stoły,
- 4 stołki,
- 1 szafa (połowa z wieszadłem, połowa z półkami)

2. Dla każdego podoficera umieszczonego oddzielnie:

- 1 łóżko,
- 1 stół,
- 2 stołki,
- 1 wieszadło na mundur z deską na chleb.

3. Dla kadetów zastępców oficera i podoficerów, zakwaterowanych wspólnie po dwóch lub po więcej, dla każdego:

- 1 łóżko,
- 1 stołek,
- 1 wieszadło na mundur z deską na chleb,
- i na każdych dwóch 1 stół.

Nadto podoficerom, pomieszczonym wspólnie w pokoju żołnierzy, należy się każdemu stolik i zasłona do oddzielenia od innych żołnierzy.

4. Dla każdego żołnierza:

- 1 łóżko, a dla każdych dwóch
- 1 wieszadło podwójne z 1 deską na chleb.

5. Do każdego wspólnego pokoju żołnierzy tyle stołów i ławek, ażeby wszystkie osoby tam umieszczone mogły siedzieć przy stole.

6. Do każdego pokoju, licząc tu i podoficerskie:

- aż do 20 ludzi 1, na 21—40 ludzi 2 lampy naftowe a następnie na każdych 20 ludzi o jedne lampę więcej,
- na każdych 10 ludzi konewka drewniana z żelaznymi obręczami i przykrywką, tudzież naczynie do picia, mające 3 decylitry pojemności,
- 1 spluwaczka,
- 1 skrzynia na śmieci,
- 1 pogrzebacz, a jeżeli się opala węglem, 1 łopatką na węgiel i
- 1 skrzynia na węgiel, okuta żelazem,
- 1 kobylicca żelazna na karabiny z ilością gwoździ odpowiednią pomieszczalności, tudzież na każdych 20 ludzi przyrząd do mycia się z cebrzykiem na wodę.

7. Dla każdego oddziału:

- 2 siekiery do drzewa z rękojściami,
- 2 piły do drzewa i
- 2 koźły do drzewa.

8. Łóżko z pościelą stanowi:

- 1 łóżko żelazne lub drewniane,
- 1 siennik napełniony z ewelichu lub grubego płótna,
- 1 poduszka z tego samego materiału co siennik.
- 2 prześcieradła,
- 1 kołdra letnia, tudzież w zimie
- 1 kołdra zimowa.

Do każdego łóżka dostarczyć należy do pierwszego napełnienia siennika i poduszki 22-4 kilograma a do dopełnienia co cztery miesiące po 11-2 kilogramy słomy pościelowej.

Siennik, poduszkę i kołdrę letnią czyścić należy dwa razy na rok, a to w końcu kwietnia i w końcu października, kołdrę zimową raz, a to w końcu maja, prześcieradła raz na miesiąc.

e) Stajnie.

1. Konie wierzchowe żołnierzy nieoficerów, jakoteż konie pociągowe umieszczać należy w stajniach wspólnych, nie przekraczając jednak największej ilości koni, które razem umieszczone być mogą, t. j. koni 1 szwadronu, licząc i oficerskie (156 koni).

2. Lokale stajenne dostarczać należy ile możności w budynkach odosobnionych od pomieszczeń żołnierzy i tylko wyjątkowo, gdy stosunki nie pozwalają uczynić inaczej, znajdować się mogą wśród mieszkań dla żołnierzy.

3. W każdym budynku stajennym oprócz stanowisk dla zdrowych koni, znajdować się powinno stanowisko gliniane dla każdego ciągu na 1 konia słabego.

4. Dla koni ciężko chorych dostarczyć należy osobną stajnię, odosobnioną od głównej na 2% ogólnej ilości koni. Do większych zabudowań stajennych, w których mieszczą się konie najmniej 2 szwadronów jazdy, dodać należy nadto w każdym razie oddzielną stajnię z 4 stanowiskami dla koni podejrzanych. Stajnia taka znajdować się powinna także w każdej stajni jazdy lub artylerji z sztabem. W miejscach zajętych przez pomniejsze oddziały jazdy, artylerji i pociągów, dostarczyć należy podobnej stajni na konie podejrzane także w tym razie, gdy miejsca te są tak oddalone od najbliższych miejsc garnizonowych, posiadających stajnię na konie podejrzane, że konia podejrzanego nie możnaby dostawić tam jednym marszem.

5. Lokal stajenny powinien być widny, przewiewny, odpowiednio wysoki, opatrzoney żłobami, drążkami przegradzającymi, słupami i kółkami do przywiązywania koni, podłoga zaś powinna być wybrukowana, lub gliną wylepioną a według okoliczności dylami wyłożoną.

Najmniejszą przestrzeń powietrza na zdrowego konia ustanawia się w ilości 34 metry sześciennie.

Wyjątkowo, w stajniach wojskowych dorywczych już istniejących, jeżeli na wyjątek taki, według opinii komisji, ze względu na inne przynioty takich stajni, godzi się pozwolić, poprzestać można na mniejszej ilości powietrza. Wymiary najmniejsze stanowiska dla zdrowego konia wynoszą w każdym razie 1:38 metra szerokości w koszarach 3:16 metra, w koszarach dorywczych 2:8 metra długości. Stanowisko dla konia ciężko chorego lub podejrzanego powinno mieć 3:8 metra długości i tyleż szerokości. W stajniach na dwa szeregi koni, potrzebny jest korytarz w środku, najęcy w koszarach najmniej 3:16 metra, w koszarach dorywczych najmniej 2:8 metra szerokości. Za stanowiska gliniane dla słabych koni i za stajnie na chore konie płacić się będzie wynagrodzenie podług pomieszczalności dla zdrowych koni. Za sypialnie dla dozorców koni nie płaci się wynagrodzenia.

6. We wszystkich stajniach znajdować się powinny odpowiednie komory na ubiory końskie i na paszę.

Komory na ubiory końskie i na paszę dla koni wierzchowych żołnierzy nie oficerów i dla koni zaprzęgowych, dostarczane być mogą na ogólną ilość koni całego poddziału, dla kilku cugów lub nakoniec dla jednego cugu.

Tam, gdzie do tego strychów użyć nie można, znajdować się powinny obok stajni osobne lokale zamykalne na skład siana i słomy; lokale te podzielić należy dla jazdy podług cugów, dla artylerji podług bateryj, dla pociągów podług szwadronów.

Na dziedzińcu wzdłuż muru dziedzińca lub stajni umieścić należy suszarnie, nakryte dachami ruchomymi albo dostarczyć gdzieindziej krytych lokali do suszenia mierzwy, dla chorych koni osobno. Za komory na ubiory końskie za komory na owies, strychy lub szopy na siano i za suszarnię na mierzwę nie płaci się wynagrodzenia.

7. W dziedzińcu stajennym urządzić należy zbiorniki na skład nawozu, tudzież odpływ gnojówki w sposób odpowiedni.

8. Wszystkie stajnie zaopatrzone być powinny w wodę studzienną lub w inny sposób stosunkom miejscowym odpowiedni, dostarczaną.

9. Dostawcyceiel stajen oddać je winien wojsku pobielone i wyczyszczone i kazać je eo rok pobielić.

Stajnie, zarażone przez konie wojskowe, czyszczone będą kosztem administracji wojskowej podług przepisów policyjno-weterynarskich.

d) Przybory stajenne.

Do każdej stajni dostarczyć należy następujące przedmioty a mianowicie na 1 lub 2 konie:

1 wiadro do pojenia.

1 widły do mierzwy.

1 opałka.

1 miotła,

1 łopata, tudzież

na 1 konia aż do 10 włącznie:

1 lampa naftowa.

1 latarnia ręczna,

1 skrzynia na nawóz.

1 miarka na owies na trzecią część poreyi owsa,

1 zamykalna skrzynia na owies, tudzież do stanowisk glinianych.

1 łabka.

W większych stajniach powyższa ilość przyborów wzrasta stosunkowo z wyjątkiem skrzyń na owies, których dostarczać można po jednej z odpowiednią pojemnością na każdy cug jazdy, na każdą baterję artylerji i na każdy szwadron pociągów.

Uwaga końcowa

tycząca się pomieszczeń dla żołnierzy nieoficerów i stajni (a, c).

Czego w części więcej wymagać można od koszar już istniejących a osobliwie od koszar, które mają być nowo wystawione, postanowione będzie drogą rozporządzenia.

II. Gdy kwaterunek jest rozdzielny.

a) Pomieszczenia żołnierzy nie oficerów.

Dla każdego podoficera żonatego podług I klasy, tudzież dla każdego z nich pod 1 a 2 wzmiankowanych w tem samym miejscu stanąć mających bezżennych, stopień posiadających a jeżeli w stacyi tylko jeden ma być zakwaterowany, także dla niego, dostarczyć należy 1 pokoju ze sprzętami, opałem i światłem.

Gminie płacić należy wynagrodzenie skarbowe tak samo jak za wojskowych pobierających płacę, do żadnej klasy dyet nie zaliczonych.

Innym podoficerom i żołnierzom należy się za opłatą wynagrodzenia skarbowego podług §. 31, l, 3 mieszkanie wspólnie używać się mające, opał i światło.

Dla słabych dostarczyć należy w razie potrzeby pokoi osobnych, za które zapłacone będzie wynagrodzenie podług taryfy.

b) Stajnie.

1. Konie umieszczać należy tylko w stajniach całkiem zdrowych i jeżeli można osobnych.

2. Co się tyczy światła do stajni, sprzętów i przyborów stajennych, żądać można od ponoszącego kwaterunek tylko tego, co jest najpotrzebniejsze i co w domu jest używane

W y k a z C

lokali potrzebnych dla wojska do kwaterunku stałego na biura, szkoły, odwachy, pokoje inspekcyjne, areszty, kasy, magazyny, wozownie, warsztaty, tudzież sprzętów, które są do nich potrzebne.

a) Biura.

1. Biura powinny być oddzielone od pomieszczenia żołnierzy a jeżeli łączą się z mieszkańcami, osobny wehód do nich prowadzić powinien.

2. Każdy pokój na biuro powinien być odpowiedniej wielkości, oświetlony bezpośrednio, urządzony do opalania i zamknięcia.

b) Pokoje szkolne.

1. Każdy pokój na szkołę powinien być odpowiednio obszerny (16 metra \square powierzchni na ucznia), widny, urządony do opalania, z osobnym wehodem.

2. W koszarach mieszczących w sobie najmniej batalion, dywizyon jazdy lub dywizyon baterji albo 4 szwadrony pociągów, dostarczyć należy lokal osobny na ćwiczenia gymnastyczne i szermierskie.

c) Odwachy żołnierzy.

1. Odwach dla posterunku (po 3 ludzi) powinien mieć 15 metrów \square powierzchni. W pokojach na odwachy dla większej ilości posterunków, liczyć należy po 10 metrów \square powierzchni na każdy posterunek.

2. Odwachy znajdujące się w budynkach przez wojsko zajętych, umieszczone być powinny najbliżej głównego wehodu do nich.

Każdy odwach powinien być oświetlony bezpośrednio.

d) Odwach oficerski.

Odwach oficerski znajdować się powinien tuż obok odwachu żołnierzy i czynić zadość wszelkim warunkom pokoju mieszkalnego.

e) Pokój inspekcyjny dla oficerów i lekarzy.

Również pokoje inspekcyjne dla oficerów i lekarzy powinny czynić zadość wszelkim warunkom pokoju mieszkalnego.

f) Areszty.

1. W każdym miejscu, posiadającym garnizon, znajdować się powinny areszty, a to: wspólny areszt żołnierski na 2°/_o załogi, areszt podoficerski na 6°/_o poczty podoficerów a nadto areszty celkowe i ciemne na 2°/_o załogi.

2. Każdy lokal na areszt, bez względu na przeznaczenie, powinien być widny i odpowiednio obszerny.

3. Areszty celkowe opatrzone być powinny okiennicami, aby można zamienić je na ciemne.

Jeżeli jest więcej aresztów celkowych obok siebie, wszystkie wychodzie powinny na wspólny korytarz zamykalny.

4. Wszystkie areszty opalać się mają z zewnątrz.

Wszystkie okna aresztów powinny być opatrzone mocnymi kratami i tak wysokie albo tak obwarowane, aby nie było można ani z aresztu wyglądać ani do niego zaglądać.

g) Lokal kasowy.

1. W garnizonach, gdzie kas wojskowych umieścić nie można w urzędach podatkowych, albo gdzie niema osobnego wspólnego lokalu na kasę, dostarczyć należy każdemu korpusowi zawiadującemu kasą samodzielnie, odpowiedniego lokalu na kasę.

2. Lokal na kasę powinien być sklepiony z jednym tylko wchodem, drzwiami wewnętrznymi żelaznymi i zewnętrznymi drewnianymi, zamykającymi się każde na 2 lub 3 zamki.

3. Okna ubezpieczone być powinny mocnymi kratami a od wewnątrz żelaznymi okiennicami.

h) Magazyny i wozownie dla pociągów.

1. Do zachowywania zapasów mundurów, ryszunków, uzbrojenia, amunicji, ubiorów na konie i uprzęży tudzież wozów, dostarczyć należy wojsku potrzebnych magazynów i wozowni w wymiarach zastosowanych do wielkości każdego oddziału a względnie każdego korpusu wojska.

2. Magazyny na mundury, ryszunki, uzbrojenie, ubiory na konie i uprzęż, powinny być suche, przewiewne ogniobronne, zamykalne, z oknami opatrzonemi kratą i siatką drucianą.

3. Magazyny dla poddziałów znajdować się powinny jak najbliżej pomieszczeń tychże oddziałów i być ile możności z nimi połączone.

4. Około magazynów przeznaczonych na umieszczenie zapasów augmentacyjnych wojennych znajdować się powinny, ze względu na manipulacyą, dziedzińce ile możności zamykalne.

5. Wozownie powinny być ogniobronne, pokryte i zamykalne.

6. Magazyny na skład amunicji pokojowej i wojennej podręcznej, wyszukać należy ze względu na bezpieczeństwo w porozumieniu z władzami cywilnymi, odosobnione od innych budynków i liczyć należy na 1000 sztuk naboju karabinowych 0-040 metra □ powierzchni magazynu.

Na proch potrzebny do wyrobu amunicji tarczowej, urządzać należy w tych magazynach miejsce oddzielone przepierzeniem.

Magazyny te powinny być suche, ogniobronne i zamykalne.

i) Warsztaty.

1. Dla każdego korpusu wojska, który utrzymuje na etacie rusznikarzy, dostarczyć należy za wynagrodzeniem podług taryfy, dla każdego rusznikarza, lokalu na pracownią, który ma być widny i urządzony do opalania, pozwalając palić na ognisku i jest ile możności połączony z mieszkaniem rusznikarza.

2. W stacyach, gdzie pomieszczone są oddziały jazdy, artylerji polowej lub korpusu pociągów, dostarczyć należy, gdy kwaterek jest wspólny, kuźni ile możności po za obrębem stajni w dziedzińcu.

Obok kuźni urządzać należy miejsce do podkuwania pokryte i takie, aby w niem można było podkuć jednocześnie 2% całego pocztu koni, dla którego kuźnia jest przeznaczona.

Gdy kwaterek jest rozdzielny, używać się będzie kuźni prywatnych, za wynagrodzeniem umówić się mającym w każdym z osobna przypadku.

k) Urządzenie.

1. Hość sprzętów potrzebnych do lokali wzmiankowanych w wykazie niniejszym pod a) aż do i), postanowiona będzie drogą rozporządzenia.

2. Jeżeli sprzętów tych dostarcza gmina, należy się jej za to wynagrodzenie podług taryfy.

W y k a z D

lokali z przynależnościami dostarczać się mających do kwatunku stałego na pomieszczenie i pielęgnowanie chorych wojskowych.

a) Domy wezasu (infirmerye).

1. Dla każdego garnizonu liczącego najmniej 300 a nie więcej niż 500 ludzi dostarczyć należy, jeżeli w tem miejscu niema osobnego szpitalu wojskowego, pomieszczeń na chorych w osobnym budynku albo przynajmniej w oddzielnych lokalach.

2. Pomieszczenia tego rodzaju nie powinny znajdować się bezpośrednio obok gospod, fabryk, dworców kolei, mydlarni (i podobnych zakładów przemysłowych, rozszerzających nieprzyjemną woń lub psujących powietrze), ani też w pobliżu ementarzy i bagien.

Oddośny budynek powinien stać na suchym (nie naniesionym gruncie) i być ile możności odosobnionym, tudzież łatwo dostępnym.

Pokoje powinny być suche, widne, przewiewne, odpowiednio przestronne, urządzone do opalania, dom zaś sam zbudowany być powinien ile możności ogniobronnie.

3. Każdy dom wezasu powinien mieścić w sobie najwięcej 5% pocztu ludzi tego oddziału, który ma z niego korzystać.

Na każde łóżko dla słabych, przypadać ma najmniej 35 metrów sześciennych powietrza i najmniej 8 metrów kwadratowych powierzchni.

4. Do domu wezasu potrzebne są następujące lokale:

Pewna ilość mniejszych i większych pokoi dla chorych, w miarę potrzeby, stosownie do ustępu 3, wszakże tak, aby pojemność większych pokoi wystarczała najwięcej na 15 chorych,

- 1 pokój słuźbowy dla lekarza,
- 1 pokój dla 1 lub 2 podoficerów.

Pokoje dla dozorców i słuźby z pomieszczenalnością jak dla zdrowych żołnierzy, licząc na 6 słabych 1 dozorcę a na 16 chorych 1 człōwieka do wszelkich innych posłuź szpitalnych,

- 1 łaznia a względnie umywalnia,
- 1 kuchnia,
- 1 magazyn żywności,
- 1 magazyn czystej bielizny, pościeli i przyborów szpitalnych,
- 1 magazyn brudnej bielizny,
- 1 skład opału,

- 1 wychodek z jednym siedzeniem na każdych 1:—20 chorych i z jednym siedzeniem dla zdrowych żołnierzy, w obrębie pokrytych lokali domu wezasu,
- 1 piwnica i
- 1 strych,
- 1 trupiarnia,
- 1 zbiornik na śmieci.

Nadto dom wezasu posiadać powinien studnię lub w inny stosunkom miejscowym odpowiedni sposób zaopatrzyć go należy w wodę do picia i do dalszych użytków i powinien się tam znajdować dziedziniec a względnie ogród.

5. Dostawca oddać powinien pokoje słabych pomalowane jasną, nie szkodliwą farbą, inne lokale pobielone a wszystkie wyczyszczone.

Jeżeli do malowania nie użyto farby olejnej, dostawca obowiązany jest kazać zajęte pokoje chorych corocznie na nowo pomalować, kuchnie i wychodki corocznie, korytarze, schody itd. co drugi rok pobielić. Nadto obowiązany jest kazać malować lub bielić tylko w potrzebie, nadzwyczajnymi okolicznościami spowodowanej, gdy ją stwierdzi komisya mieszana. Podłogę, okna i drzwi czyścić będzie wojsko, domu używające.

Wypróżnianie a względnie czyszczenie kloak, beczek, kanałów i kominów, uskutecznić powinien regularnie dostawca budynku w okresach zastosowanych do potrzeby.

b) Szpitale wojskowe.

1. Dla każdego garnizonu liczącego więcej niż 500 ludzi — jeżeli niema już szpitalu garnizonowego — założyć należy szpital wojskowy w osobnym budynku albo przynajmniej w oddzielnych lokalach najwięcej na 50% procentu ludzi tych wojsk, które mają z niego korzystać. Należy mieć wzgląd także na powołanych do ćwiczeń wojennych.

2. Co się tyczy miejscowości budynku, dostarczyć się mającego na szpital i obszerności pokoi potrzebnych dla chorych, trzymać się należy odnośnych przepisów, dotyczących się domów wezasu (w ustępie a) 2 i 3).

3. Na szpital wojskowy potrzebne są następujące lokale:

Pewna ilość pomniejszych pokoi do odosobnienia chorych i odpowiednia ilość większych do dalszej potrzeby, wszakże mogących mieścić w sobie najwięcej 20—24 chorych,

- 1 pokój lekarski do przyjmowania,
- 1 pokój inspekcyjny dla lekarzy,
- 1 kancelarya do przyjmowania,
- 1 pokój dla oficera ekonomicznego,
- 1 pokój na aptekę, do tego
- 1 laboratorium.

Potrzebna ilość pokoi dla podoficerów, licząc 1 podoficera na 20—25 chorych. Potrzebne pokoje dla dozorców i służby, z pomieszczalnością jak na zdrowych ludzi, licząc na każdych 6 chorych 1 dozorcę a na każdych 16 chorych 1 człowieka do wszelkiej innej służby szpitalnej.

- 1 łaźnia,
- 1 kuchnia i jeżeli szpital jest na więcej niż na 80 chorych, w każdym razie także 1 izba na przyrządzenia i 1 pomywalnia,
- 1 magazyn żywności,
- 1 piwnica na napoje i jarzyny,
- 1 lodownia,
- 1 magazyn przyborów szpitalnych, czystej bielizny i pościeli,
- 1 magazyn na mundury chorych,
- 1 magazyn brudnej bielizny i pościeli,
- 1 magazyn świeżej słomy (słomę używaną niszczy się),
- 1 magazyn materiałów opałowych,
- 1 strych,
- 1 komora do desinfekcyi bielizny i pościeli chorych na choroby zaraźliwe,
- 1 trupiarnia,
- 1 pokój do sekeyj, } opalane.

Wychodki w ilości odpowiedniej rozległości szpitalu z 1 siedzeniem na każdych 15 aż do 20 chorych i z osobnemi siedzeniami dla zdrowych żołnierzy, tudzież z pissoarami.

Szpital posiadać powinien studnię, lub w inny, stosunkom miejscowym odpowiedni sposób, zaopatrzyć go należy w wodę do picia i do dalszych użytków; nadto znajdować się powinien

- 1 dziedziniec a względnie ogród i
- 1 zbiornik na śmieci.

4. Dostawczyciel oddać powinien wojsku pokoje chorych pomalowane jasną farbą nieszkodliwą, inne lokale pobielone a wszystkie wyczyszczone. Jeżeli do malowania nie użyto farby olejnej, dostawczyciel obowiązany jest kazać zajęte pokoje chorych corocznie na nowo pomalować, kuchnie i wychodki corocznie, korytarze, schody itd. co drugi rok pobielić. Nadto obowiązany jest kazać malować lub bielić tylko w potrzebie, nadzwyczajnemi okolicznościami spowodowanej, gdy ją stwierdzi komisya miesz. na. Podłogę, okna i drzwi czyścić będzie wojsko, szpitalu używające.

Wypróżnianie a względnie czyszczenie kloak, beczek, kanałów i kominów, uskutecznić powinien regularnie dostawczyciel budynku, w okresach zastosowanych do potrzeby.

e) Urządzenie.

1. Ilość sprzętów potrzebnych do domów wezasu, postanowiona będzie drogą rozporządzenia
2. Jeżeli sprzętów tych dostarcza gmina, należy się jej wynagrodzenie podług taryfy.
3. Sprzęty dla szpitali wojskowych dostarcza administracya wojskowa.

Uwaga końcowa

tycząca się domów wezasu i szpitali wojskowych.

Za lokale dostarczone w domach wezasu i szpitalach wojskowych na pomieszczenie chorych i dozorców należy się wynagrodzenie podług pomieszczalności dla zdrowych żołnierzy, obliczonej ze względu na przestrzeń powietrza (§. 31, l. 1. a względnie §. 31, l. 2 i §. 32). Jeżeli dostarczone lokale będą miały więcej niż 4-5 metra wysokości, to do obliczenia pomieszczalności na chorych a względnie dozorców, jakoteż wynagrodzenia, policzyć należy na wysokość tylko 4-5 metra.

Za inne lokale z wyjątkiem kuchni, składu drzewa, magazynów żywności, strychu, piwnicy, za które nie płaci się osobnego wynagrodzenia, płacić się będzie wynagrodzenie podług taryfy.

W y k a z *E*

pomieszczeń i przynależności, należących się wojskowym do kwaterek chwilowych.

I. Pomieszczenia.

Klasa dyet	S t o p i e ń	Ilość pokoi
I.	Feldmarszałek	4
III.	Feldeczmistrz i generał jazdy, admirał	2
IV.	Feldmarszałek-porucznik, wiceadmiral	2
V.	Generał-major, kontradmirał	2
VI.	Pułkownik, kapitan okrętu liniowego	2
VII.	Podpułkownik, kapitan fregaty	2
VIII.	Major, kapitan korwety	2
IX.	Kapitan i rotmistrz, podporucznik okrętu liniowego	1
X.	Porucznik, chorąży okrętu liniowego	1
XI.	Podporucznik	1
XII.	Wojskowi, zaliczeni do XII klasy dyet, kadet marynarki (aspirant marynarki)	1
	Wojskowi, pobierający płacę, nie zaliczeni do żadnej klasy dyet, tudzież służy armii, żonaci	1

U w a g a.

1. Księżom wojskowym, urzędnikom wojskowym i w ogóle wszystkim wojskowymi, mającym prawo do kwatery, należy się mieszkanie podług klasy dyet, do której są zaliczeni.

2. Podoficerowie żonaci podług pierwszej klasy, gdy im rodzina w marszu towarzyszy, mają prawo do 1 pokoju, kadetom zastępcom oficerów i sierżantom rachunkowym, którym poruczone są czynności manipulacyjne poddziałów, jeżeli kilku ich ma być zakwaterowanych w jednej i tej samej gminie, należy się jeden pokój na dwóch jeżeli zaś zakwaterowani być mają rozdzielnie w jednej i tej samej gminie, każdemu jeden taki pokój z sprzętami opałem i światłem, za wynagrodzeniem od skarbu wojskowego w myśl §fu 46go ustawy niniejszej.

3. Jeżeli służących oficerskich nie można umieścić osobno w tym samym domu, w którym stoją ich panowie zakwaterować ich należy jak żołnierzy.

4. Stajnia z przyborami i oświetleniem należy się tylko na tyle koni, ile potrzebujący jej wojskowy trzymać ich jest upoważniony i ile ich rzeczywiście trzyma na mierzwie.

5. Tym generałom i pułkownikom brygadyerom, którzy upoważnieni są wziąć z sobą powozy, gdy maszerują w pole, należą się suche, o ile można zamykalne wozownie do pomieszczenia tyłu powozów, ile podług regulaminu mogą wziąć z sobą i rzeczywiście wiozą.

6. Jeżeli zostanie stwierdzone, że gminy nie mogą dostarczyć należnych kwater i uprawnieni do ich otrzymania zmuszeni są poprzestać na szczuplejszem pomieszczeniu, gminy mają prawo do wynagrodzenia za kwatery i stajnie tylko podług wymiaru kwater i stajni, których rzeczywiście dostarczyły.

II. Urządzenie.

Wojskowy, pobierający płacę, jakoteż kadet, zastępca oficera, ma prawo wymagać domowej, czystej pościeli naczynia do umycia się, naczynia do picia, tudzież do każdego pokoju stołu i najmniej jednego stołka, podoficerowi i inni żołnierze żądać mają świeżej słomy na posłanie, tudzież środków do rozwieszenia lub położenia mundur i broni.

Żonom i dzieciom w przypadkach przewidzianych w §fie 45 należą się sprzęty powyższe w miarę potrzeby podług ilości głów.

III. Opał i oświetlenie.

Opału i światła żądać mogą wszyscy wojskowi tylko tyle, ile niezbędnie potrzeba.

IV. Mierzwa, światło do stajni, tudzież urządzenie stajni.

Mierzwy należy się 1·7 kilograma na 1 dzień kwaterunku (§. 46). Tam, gdzie sam gospodarz używa tylko liścia lub ścióły leśnej, tylko tych materiałów żądać należy.

Światła do stajni żądać należy ile niezbędnie potrzeba, przyborów stajennych tylko takich, jakie są.

V. Żywność.

Wojskowi, pobierający płacę, stołować się mają sami. Podoficerom i innym żołnierzom należy się obiad, składający się z 0·28 kilograma mięsa o ile można wołowego i jeszcze drugiej potrawy, w miejscu używanej.

Gdy żołnierze sami gotują, dać im należy możność zgotowania sobie obiadu. Chleba żądać nie wolno.

W y k a z F'

miejsca na ćwiczenia, potrzebnych do doskonalenia się wojsk.

a) Miejsca mustry.

Potrzeba dla		Wielkość miejsca w hektarach	Położenie	Własności						
			miejsca							
1	Kompanij polowych (rezerwowych) piechoty	7	0 ile można dla piechoty nie dalej niż o 2 kilometry, dla jazdy, artylerji polowej i pociągów nie dalej niż o 4 kilometry od stacyi garnizonu a względnie od lokali, w których odnośny korpus mieszka.	0 ile można grunt równy, twardy — ale dla jazdy i artylerji nie nadto twardy — nie kamienisty, w formie prostokąta, którego długość i szerokość powinny być oznaczone według potrzeby w granicach stosunków 1 : 1 aż do 1 : 4. Do miejsca mustry drogi prowadzić powinny, inaczey trzeba je zrobić.						
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
1	Szwadronów jazdy	20			0 ile można dla piechoty nie dalej niż o 2 kilometry, dla jazdy, artylerji polowej i pociągów nie dalej niż o 4 kilometry od stacyi garnizonu a względnie od lokali, w których odnośny korpus mieszka.	0 ile można grunt równy, twardy — ale dla jazdy i artylerji nie nadto twardy — nie kamienisty, w formie prostokąta, którego długość i szerokość powinny być oznaczone według potrzeby w granicach stosunków 1 : 1 aż do 1 : 4. Do miejsca mustry drogi prowadzić powinny, inaczey trzeba je zrobić.				
2										
3										
4										
5										
6										
1	Baterij polowych artylerji	25	0 ile można dla piechoty nie dalej niż o 2 kilometry, dla jazdy, artylerji polowej i pociągów nie dalej niż o 4 kilometry od stacyi garnizonu a względnie od lokali, w których odnośny korpus mieszka.	0 ile można grunt równy, twardy — ale dla jazdy i artylerji nie nadto twardy — nie kamienisty, w formie prostokąta, którego długość i szerokość powinny być oznaczone według potrzeby w granicach stosunków 1 : 1 aż do 1 : 4. Do miejsca mustry drogi prowadzić powinny, inaczey trzeba je zrobić.						
2										
3										
1	Kompanij lub baterij górskich artylerji fortecznej lub oddziałów instruceyjnych korpusu zdrowia	1					0 ile można dla piechoty nie dalej niż o 2 kilometry, dla jazdy, artylerji polowej i pociągów nie dalej niż o 4 kilometry od stacyi garnizonu a względnie od lokali, w których odnośny korpus mieszka.	0 ile można grunt równy, twardy — ale dla jazdy i artylerji nie nadto twardy — nie kamienisty, w formie prostokąta, którego długość i szerokość powinny być oznaczone według potrzeby w granicach stosunków 1 : 1 aż do 1 : 4. Do miejsca mustry drogi prowadzić powinny, inaczey trzeba je zrobić.		
2										
3										
4										
1	Szkoły kadetów piechoty	8							0 ile można dla piechoty nie dalej niż o 2 kilometry, dla jazdy, artylerji polowej i pociągów nie dalej niż o 4 kilometry od stacyi garnizonu a względnie od lokali, w których odnośny korpus mieszka.	0 ile można grunt równy, twardy — ale dla jazdy i artylerji nie nadto twardy — nie kamienisty, w formie prostokąta, którego długość i szerokość powinny być oznaczone według potrzeby w granicach stosunków 1 : 1 aż do 1 : 4. Do miejsca mustry drogi prowadzić powinny, inaczey trzeba je zrobić.
1	Szkoły oficerskiej brygady lub 1 szkoły kadetów albo 1 szkoły do kształcenia podoficerów jazdy	20								
1	Szkoły kadetów lub 1 ekwytacyi pułkowej albo 1 szkoły do kształcenia podoficerów artylerji polowej	25								
1	Szkoły do kształcenia podoficerów korpusu pociągów wojskowych	1								

Uwaga. 1. Jeżeli garnizony są mniejsze od podanych powyżej oddziałów, odpada na odnośną część kompanij, szwadronu, baterji (oddziału szkolnego itd.) krotna część powierzchni powyżej ustanowionej.

2. Jeżeli garnizony składają się z więcej niż z 1 pułku piechoty lub 1 pułku jazdy albo 1 dywizji baterji polowej, wielkość miejsc mustry wyznaczyć należy odpowiednio stosunkom lokalnym tak, aby przy odpowiedniem wyzyskaniu były dostateczne.

3. Jeżeli miejsce do mustry używać mają wspólnie korpusy wojsk lub poddziały (szkolne) rozmaitych gatunków broni, za podstawę do wymierzenia przyjąć należy wymiar największego odnośnego miejsca mustry (dla piechoty, jazdy, artylerji itd.) a następnie podług stosunków lokalnych i siły korpusów ustanowić powiększenie po nad to minimum.

b) Miejsca ćwiczeń technicznych.

Potrzeba dla		Wielkość miejsca w hektarach	Położenie	Własności	
				miejsca	
1	kompanij polowych (rezerwowych) oddziału inżynieryi itd.	1-75	O ile można nie dalej niż o 2 kilometry od stacy garnizonu a względnie od pomieszczeń korpusu a to, zwłaszcza dla oddziału pionierów wzdłuż rzeki dla ćwiczenia się je- dnocześnie w służbie lądowej i wodnej. Gdzie to jest niemożliwe, wyszukać należy miejsce odpowiednich do ćwiczeń w służbie lądowej i do ćwiczeń w służbie wo- dnej nie przekraczające wymiaru powierzchni obok usta- nowionego.	O ile można grunt miernie równy, w każdym razie nie bagnisty, pod względem udatności do obróbenia, średni, któ- rego długość i szerokość oznaczone być powinny we- dług potrzeby, w granicach stosunków 1:1 aż do 1:6. Miejsce na złożenie materiału do ćwiczeń nie powinno być wystawione na zalewy. Do miejsc ćwiczeń drogi prowadzić powinny, inaczej trzeba je zrobić.	
2		3-50			
3		5-25			
4		7-00			
1	kompanij polowej (rezerwo- wej)	1-00	Oddziału pionierów		
2-4	kompanij polowych (rezerwo- wych) lub na batalion . .	3-00			
1	szkoły kadetów	1-00			
Dla pionierów piechoty, strzelców i jazdy żądać należy miejsce do ćwiczeń technicznych tylko w tych garnizonach, gdzie niema oddziałów technicznych a miejsce mustry nie wystarcza na roboty techniczne, żądać zaś należy prze- strzeni niezbędnie potrzebnej najwięcej		1-00			

U w a g a. Jeżeli garnizony są mniejsze od oddziałów wyżej podanych, odpada na odnośną część kompanij (szkoły kadetów) krotna część powierzchni powyżej ustanowionej.

c) Miejsca na założenie strzelnic do ręcznej broni dla początkowych.

Potrzeba dla		Wielkość miejsce			Położenie	Własności
		długość w metr.	szerokość w metr.	powierz- chnia w hektar.		
1	kompanij polowej (rezerwowej) piechoty i strzelców aż do 8 kompanij (2 bataliony)	472	24	1-13	O ile można nie dalej niż o 4 kilometry od miejsca gar- nizonowego.	O ile można grunt równy i stały dogodny do ćwiczeń w strze- laniu ze względu na strony świata i panujący kierunek wiatrów a którego okolica ile możności uwalnia od sta- wianiu rozległych bulgów do ochrony od zbaczających wystrzałów. Do miejsca drogi prowadzić powinny, inaczej trzeba je zrobić.
1	szwadronu jazdy, lub 1 kompanij polowej (rezerwowej), inżynieryi lub pionierów albo dla szkół do kształcenia kadetów lub podoficerów rozmaitych broni jednak tylko wtedy, gdy nie stoją razem z korpusami piechoty lub strzelców w tem samym miejscu garnizonowem	472	24	1-13		

Potrzeba dla,	Wielkość miejsca			Położenie	Własności
	dlugość w metr.	szerokość w metr.	powierz- chnia w hektar.		
9 kompanij połowych (rezerwowych) piechoty i strzelców aż do 12 kompanij (3 batalionów)	472	33	1:56	O ile można nie dalej niż o 4 kilometry od miejsca garnizonowego.	O ile można grunt równy i stały, dogodny do ćwiczeń w strzelaniu ze względu na strony świata i panujący kierunek wiatrów a którego okolica ile możności uwalnia od stawiania rozległych budowli do ochrony od zbaczających wystrzałów. Do miejsca strugi prowadzić powinny, inaczej trzeba je zrobić.
13 kompanij połowych (rezerwowych) piechoty i strzelców aż do 24 kompanij (6 batalionów)	472	41	1:94		
25 kompanij połowych (rezerwowych) piechoty i strzelców aż do 36 kompanij (9 batalionów)	472	46	2:17		
37 kompanij połowych (rezerwowych) piechoty i strzelców w górę powiększa się szerokość strzelnicy o 3 metrów na każdy przyrost wojska wynoszący 1 aż do 8 kompanij (2 bataliony)	472	5	0:24		

d) Miejsca do ćwiczeń strzelniczych tyralierskich.

Od 4 kompanij połowych (rezerwowych) wojsk pieszych w górę	a mianowicie tylko w tym razie, gdy teren na około strzelnicy nie pozwala odhaczyć chwilowo ćwiczeń strzelniczych tyralierskich	911	76	6:92	O ile można nie dalej niż o 5 kilometrów od miejsca garnizonowego.	O ile można grunt miernie równy ale w każdym razie nie bagnisty, z wolnym przystępem.
Od mniej niż 4 kompanij połowych (rezerwowych) wojsk pieszych lub od 1 szwadronu jazdy w górę albo dla szkół do kształcenia kadetów lub podoficerów rozmaitych broni		911	76	6:92		

Uwaga do c) i d). Gdzie zakładanie wspólnych strzelnic dla początkowych i tyralierskich jest możliwe należy to za wszelki cen czynić ze względu na korzyści. Co do odległości takiego miejsca przepis podany pod c) odnosi się i tutaj.

e) Strzelnice artylerji, oraz miejsca do ćwiczeń technicznych.

Potrzeba	Wielkość miejsca			Położenie	Własności
	dlugość w metr.	szerokość w metr.	powierz- chnia w hektar.		
Od 1 pułku artylerji połowej albo od 1 batalionu artylerji fortecznej w górę	4552	759	okrągło 346	Odpowiednie potrzebom danej chwili i stosunkom lokalnym.	Grunt miernie falisty, w każdym razie nie bagnisty. Do strzelniczych drogi prowadzić powinny, inaczej trzeba je zrobić.

f) Miejsca do zakładania szkół niekrytych jazdy wierzchowej (wozowej).

Potrzeba dla	Wielkość miejsce			Położenie	Własności
	dlugość w metr.	szerokość w metr.	powierz- chnia w metr. □		
1 Ekwipaży piechoty, jeżeli nie jest umieszczona wspólnie z oddziałem wojsk, mającym prawo do szkół jazdy wierzchowej	46	23	1058	O ile można w obrębie lokaliów koszarowych albo zakresu kwaterunkowego, odnośnego oddzielnego wojsk (szkoly).	Grunt równy, stały, lecz nie nadto twardy i nie kamienisty, do którego prowadzą drogi a względnie założone być powinny.
1 Szwadronu lub 1 rotę uzupełniającej albo 1 szkoły kadetów albo 1 szkoły kształcenia podoficerów jazdy, albo od 1 aż do 3 bateryj, albo dla 1 ekwipaży pułkowej, albo dla 1 szkoły kadetów, albo dla 1 szkoły kształcenia podoficerów artylerji polowej	76	38	2888		
1 Szkoły oficerów brygady jazdy albo dla 4 aż do 6 bateryj artylerji polowej po 2 miejsca, od 7 aż do 9 bateryj po 3 miejsca itd. Każde miejsce	76	38	2888		
1 aż do kilku szwadronów lub dla 1 szkoły kształcenia podoficerów korpusu pociągów wojskowych	92	61	5612		

U w a g a. Do oddziałów mniejszych niż 1 szwadron lub 1 bateria, mianowicie aż do egiu, potrzebne są miejsca do założenia niekrytych szkół jazdy wierzchowej (wozowej) w wymiarach, ustanowionych powyżej dla odnośnego gatunku broni.

g) Miejsca do jazdy wierzchowej.

Gdy miejsca mustry oddalone są o więcej niż 4 kilometry od ubikacji odnośnego korpusu.

Potrzeba dla	Wielkość miejsce			Położenie	Własności
	dlugość w metr.	szerokość w metr.	powierz- chnia w metr. □		
każdego szwadronu jazdy	152	76	11552	<p>O ile możliwości w obrębie lokali koszarowych lub zakresu kwaterunkowego odnośnego szwadronu a w każdym razie nie dalej niż o 2 kilometry od nich.</p>	<p>Grunt równy, stały, ale nie kamienisty, do którego prowadzą drogi a względnie założone być powinny.</p>

h) Miejsca do gymnastyki.

Potrzeba dla	Wielkość miejsca w metrach kwadratowych	Położenie	Własności
		miejsca	
każdej 1 kompanii polowej (rezerwowej) wojsk pieszych i artylerji fortecznej, każdego 1 szwadronu jazdy lub korpusu pociągów wojskowych, każdej 1 baterji polowej lub górskiej, każdego 1 oddziału zdrowia, dla szkół kształcenia kadetów lub podoficerów rozmaitej broni albo dla 1 ekwitacyi pułku artylerji	128	O ile można w obrębie lokalności koszarowych, albo w zakresie kwaterek oddziału wojsk (szkoły).	Grunt równy, stały, ale nie kamienisty, w formie prostokąta, którego jeden bok wynosić powinien najmniej 8 metrów. Do miejsca gymnastyki drogi prowadzić powinny a względnie trzeba je założyć.

U w a g a. 1. Dla oddziałów mniejszych od tych, które są tutaj podane a mianowicie aż do 1 cuğu, potrzebne są miejsca do gymnastyki rozległości wżwyż ustanowionej.

2. Gdy garnizony składają się z więcej niż 1 kompanii, 1 szwadronu lub 1 baterji, ilość i wielkość miejsc do gymnastyki odpowiadać powinna potrzebie wojska i stosunkom lokalnym.